

בנין ועקב

בסייעתא דשמיא
פרשת לך לך
תשפ"ה
גליון ג'

על פרשת השבוע

הטעם שהשי"ת סיבב שאברהם אבינו ירד למצרים

הקב"ה הוא זן ומפרנס לכל העולם כולו, ויכול לזון ולפרנס אותך גם בחרף.

וזה גופא היה הנסיון לאברהם אבינו, במה שאמר לו השי"ת לצאת מארצו ולנדוד למרחקים לארץ ישראל, כי זה הפריע לו לפרסם האמונה לכל באי עולם, מאחר שהיו כל העולם מקשים לו, למה ציווהו השי"ת לנדוד מארצו, מאחר שהוא יכול לזון ולפרנסו גם במקומו הראשון.

והשיב להם אברהם אבינו, שהשי"ת שלחו לארץ ישראל, כדי שיזכה שם לבנים, ולעושר וכבוד. כמו שפירש"י בריש פרשתו (יב, א), **לך לך** - להנאתך ולטובתך, ושם **אעשך לגוי גדול**, וכאן אי אתה זוכה לבנים. **ואברכך בממון, ואגדלה שמך**, שאודיע טבעך בעולם.

הנסיון הגדול שהיה לאברהם אבינו כשהוצרך לרדת למצרים

אמנם מיד לאחר מכן הגיע הנסיון השני שהיה קשה הרבה יותר מן הראשון, כי תיכף ומיד לאחר בואו לארץ ישראל נעשה שם רעב גדול, וזה היה הרעב הראשון שהיה בעולם מיום היוולדה, וכמו שנאמר אצל יצחק, (בראשית כו, א), **ויהי רעב בארץ מלכד 'הרעב הראשון' אשר היה בימי אברהם**. והוכרח

בפרשתו כתיב (יג, א-ד), **ויעל אברם ממצרים הוא ואשתו וכל אשר לו ולוט עמו הנגבה. ואברם כבד מאד במקנה בכסף ובזהב, וילך למסעיו**.

ופירש"י, וילך למסעיו - כשחזר ממצרים לארץ כנען, היה הולך ולן באכסניות שלן בהם בהליכתו למצרים, למדך דרך ארץ, שלא ישנה אדם מאכסניא שלו. דבר אחר, בחזרתו פרע הקפותיו.

הבוטח בה' באמת אינו נוסע לארץ רחוקה רק מאמין שהשי"ת יפרנס אותו בביתו ובמקומו

מקשה החתם סופר (תורת משה), מהו 'בחזרתו פרע הקפותיו', הלוא אברהם כבר היה מקודם עשיר מאד, וכל מה שהוצרך עתה לרדת למצרים היה רק כדי להשיג מזון מפני הרעב, אך ממון היה לו בשפע גדול, ואם כן איך יתכן לומר שבעת הליכתו למצרים לווה מעות מהאכסנאים שלן אצלם על הדרך.

ומבאר החתם סופר, דהנה אברהם אבינו היה מסתובב תמיד בכל העולם כולו, כדי לפרסם לכל באי עולם שיש מנהיג לבירה, והשי"ת ברא את כל העולם ומנהיגו, והוא עשה ועושה ויעשה כל המעשים, וזן ומפרנס לכל בריותיו אשר ברא. והיו כל העולם שואלים לאברהם, אם הוא באמת כדברך שהשי"ת זן ומפרנס לכל, אם כן למה גזר עליך לגלות ולנדוד למרחקים לארץ ישראל, הרי

א. וכמו שמוספר בחובות הלבבות (שער הביטחון פתיחה), שאחד מן הפרושים והחסידים, נסע לארץ רחוקה כדי להשיג שם פרנסה ומזון לבני ביתו. ושאל אותו מכסף אחד עובד עבודה זרה, במי אתה מאמין ולמי אתה עובד, והשיב החסיד, אני עובד את הבורא ברוך הוא שהוא המכלכל היחידי הזן ומפרנס לכל באי עולם ואין כמוהו.

אמר לו המוכשף, מעשיך סותרים את דברך, כי אם אתה מאמין באמת בכך, לא היית טורח לבוא אל ארץ רחוקה כזאת כדי להשיג מזון ופרנסה, רק היית בוטח ומאמין בהקב"ה שהוא יכול לפרנס אותך גם בעירך, מאחר שהוא הזן והמפרנס היחידי לכל באי עולם. ולא היה להחסיד והפרוש מה לענות, ושב לארצו ומקומו, וקיבל על עצמו שלא לצאת עוד מעירו עבור השגת פרנסה.

אברהם מחמת כן לרדת למצרים, כדי שיהיה לו לחם לאכול.

וכשהגיע אברהם אבינו להאכסנאים על הדרך, הקשו אותו כולם הקושיא הנ"ל, אם כדברך שהשי"ת זן ומפרנס לכל באי עולם, אם כן למה אינו נותן לך לחם לאכול במקום אשר ציווה אותך לנדוד לשם - ארץ ישראל, רק אתה מוכרח לרדת למצרים כדי להשיג מעט לחם לאכול. והיו אומרים לו, שהוא אשם בכל הרעב שנעשה בארץ ישראל, שהרי מעולם לא היה רעב עד עתה בשום מקום בעולם, ודייקא עתה כשהגיע לארץ ישראל נעשה שם רעב.

אמנם אברהם אבינו היה תמים ושלם באמונתו, ולא הרהר כלל אחר מדותיו של הקב"ה, והיה אומר לכולם שהוא מאמין באמונה שלימה שסוף הכבוד לבוא, ועוד יזכה לעשירות וכבוד כהבטחת השי"ת אליו.

לאחר שאברהם זכה לעושר וכבוד גדול במצרים, יישב כל הקושיות באמונה שהקשו אותו אנשי העולם

ואכן בעת היותו במצרים, נעשה לו הנס הגדול שנתפרסם בכל העולם, שפרעה לקח את אשתו, ונעשה נס שהגיע מלאך והביא נגעים גדולים על פרעה ועל ביתו, והוכרח פרעה להחזיר לאברהם את אשתו, ונתן לו כל טוב וטוב, מקנה, זהב וכסף, ונעשה עשיר גדול מאד. ונתקיימה הבטחת השי"ת אליו, שיזכה לעשירות וכבוד.

וזהו מה שפירש"י, **בחזרתו פרע הקפותיו**, היינו שכשחזר לארץ ישראל ולן באותם אכסניות שלן שם בדרכו למצרים, פרע והשיב להם על כל הקושיות שהיו להם באמונה, ונעשה קידוש ה' גדול, וראו כולם עין בעין, שברוך הגבר אשר יבטח בה', ושהשי"ת מקיים הבטחותיו, ונותן עושר וכבוד למאמינים בו.

אברהם אבינו כיוון בכל מעשיו ובכל דרכיו לשם שמים

ועפ"ז אפשר לכאר מה שאמר אברהם אבינו לשרה אשתו, (יב, ג) **אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך**. ופירש"י, למען ייטב

לי בעבורך - יתנו לי מתנות. ויש להבין איך יתכן שאברהם אבינו השתוקק לקבל מתנות מפרעה, הרי בהמשך פרשתן כתיב (יד, כב-כג), **ויאמר אברם אל מלך סדום הרימותי ידי אל ה' קל עליון קונה שמים וארץ, אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מכל אשר לך ולא תאמר אני העשרתי את אברם**.

ועל פי דברי החתם סופר מובן שפיר, כי אברהם אבינו עשה תמיד כל מעשיו לשם שמים, כשרצה מלך סדום ליתן לו את הרכוש של סדום כמתנה על הצלחתו במלחמה, היה אז הכבוד שמים שלא לקחת ממנו אפילו חוט ושרוך נעל, כדי להראות שלא אברהם אבינו עשה את המלחמה, רק השי"ת הוא איש מלחמה, ורק השי"ת מוריש ומעשיר.

אמנם כעת כשירד אברהם אבינו למצרים, וראה שנתעורר על ידי זה קושיות באמונה לאנשי העולם, ידע מזה שזהו עכשיו הכבוד שמים, שיקח בדוקא מתנות מפרעה, כדי שיתקדש שמו יתברך בעולם, שלא על חנינם שלח אותו למצרים, רק כדי שיזכה שם לעשירות וכבוד וניסים גדולים.

על ידי ירידתו למצרים היה יכול לגרש את לוט מעמו

עוד כתב החתם סופר במקום אחר (חת"ס עה"ת), שהגם שאברהם אבינו פרע הקפותיו בזה, ויישב את קושיית העולם למה ירד למצרים, שכל זה היה כדי שיזכה שם לעושר וכבוד, אך באמת הוא בעצמו עדיין לא נתיישב לו הקושיא לגמרי, כי הוא לא היה דורש כבוד או זהב וכסף, ולא זכה עדיין להבין למה באמת שלחו השי"ת למצרים.

אמנם כשראה מיד לאחר מכן, המריבה שפרצה בין רועי אברהם לרועי לוט, ובזה מצא הזדמנות לשלח את לוט מעמו, לאחר שכבר השתוקק לזה זמן רב, כמו שכתב האור החיים הקדוש (יב, א), שהשי"ת לא רצה ליתן לאברהם אבינו את המתנה של ארץ ישראל, כל עוד שלוט היה עמו. אך מכל מקום כשראה אברהם אבינו שלוט נדבק בו ומתעקש ללכת עמו, לא רצה לביישו ולגרשו, רק לקח אותו עמו.

ולכן תיכף ומיד כשמצא סיבה קטנה לגרשו, כשפרצה מריבה בין הרועים, אמר לו תיכף ומיד (יג, ט) **'הלא כל הארץ לפניך הפרד נא מעלי אם השמאל**

ואימנה ואם הימין ואשמאילה', והוא פלא גדול, וכי בשביל מריבה קטנה כזו בין הרועים, כבר צריכים להיפרד לגמרי זה מזה. רק באמת כבר היה אברהם אבינו רוצה לגרשו ממנו מיד, ולכן כשמצא סיבה קטנה לזה, דחפו מיד בשני ידים.

ורק עתה הבין אברהם אבינו למפרע מה היה הסיבה במה שהשי"ת גזר רעב על הארץ, והוכרח לרדת למצרים. כי דייקא על ידי זה קיבל לוט צאן ובקר, כמו שנאמר (יג, ה) **וגם ללוט ההולך את אברם היה צאן ובקר ואהלים**, ופירש"י, ההולך את אברם - מי גרם שהיתה לו זאת, הליכתו עם אברם, כי בשעה שנתן פרעה מתנות וצאן ובקר לאברהם, נתן אז מתנות וצאן ובקר גם ללוט ההולך עם אברהם.

ורק על ידי שהיה ללוט צאן ובקר, היה יכול לפרוץ מריבה בין רועי אברהם לרועי לוט, אשר בכך מצא אברהם סיבה איך לגרש את לוט ממנו. ועתה נתפייס אברהם לגמרי על מה שהוכרח לרדת למצרים מפני הרעב, כי כל זה היה שווה לו, כדי שיוכל על ידי זה לגרש את לוט מעליו.

וזהו מה שאמר הקב"ה לאברהם אבינו, **לך לך להנאתך ולטובתך**, והוקשה לאברהם אבינו, וכי זה נקרא להנאתי וטובתי, מה שיש רעב ואני צריך לגלות למצרים. אך עתה הבין למפרע, שאכן כל זה היה להנאתו וטובתו, כדי שיוכל עי"ז לגרש את לוט מעליו.

עד כמה צריכים להתרחק ולהתבדל מהרשעים ולהיזהר שלא להיכנס בוויכוחים איתם

ודברי החתם סופר הללו ממש מרפסין איגרא, כי רואים מזה עד כמה צריכים להתרחק מן הרשעים, כי הרי השי"ת סיבב סיבות רבות, כדי להרחיק את לוט הרשע מן אברהם הצדיק, ורק בגלל זה נעשה כל הרעב בארץ ישראל, כדי שאברהם אבינו ירד למצרים, וירצה פרעה לקחת את אשתו, ויהיה מוכרח אחר כך ליתן מתנות גם ללוט ההולך עם אברהם, וכך יוכל לפרוץ מריבה קטנה בין אברהם ללוט, ויוכל אברהם לגרש את לוט ממנו.

על אחת כמה וכמה, קל וחומר בן בנו של קל וחומר, עד כמה צריכים אנחנו להשקיע כל הכוחות בזה, להתרחק ולהתבדל מן הרשעים כמטחוי קשת, ולא להיכנס כלל וכלל בוויכוחים עמהם. וכמו שפירש"י (יג, ז), שהרועים של לוט היו רשעים ומרעים בהמתם בשדות אחרים, ורועי אברם היו מוכיחים אותם על הגזל, והשיבו רועי לוט, שכל הארץ ניתנה לאברם, ולו אין יורש, ולוט יורשו, ואין זה גזל. והכתוב אומר **והכנעני והפרזי אז יושב בארץ**, ולא זכה בה אברם עדיין.

והנה הגם שרועי לוט פתחו בוויכוח, ורצו לעשות עצמם צדיקים גדולים, מכל מקום אנו רואים שאברהם אבינו לא השיב להם כלל וכלל על דברי ההבל שלהם, ורק דבר אחד השיב להם בחריפות: **'הלא כל הארץ לפניך הפרד נא מעלי אם השמאל ואימנה ואם הימין ואשמאילה'**.

והוא פלא גדול, הרי אברהם אבינו היה מגייר אנשים רבים, והיה מקרב את כולם, ומכניס אורחים רבים בביתו, ולמה כאן גירש את לוט תיכף ומיד, ולא ניסה לקרבו ולהחזירו בתשובה.

והביאור בזה, שדוקא רשע כזה שהוא מודה שהוא רשע, עליו אפשר להשפיע ולגיירו או להחזירו בתשובה. אמנם הרשע שעושה עצמו לצדיק גדול שלא חטא מעולם, ומתחיל לנהל וויכוחים ולהביא ראיות שהוא עוד צודק במעשי הנבלה שהוא עושה, עליו אי אפשר להשפיע כלום, רק צריכים מיד להתבדל ולהתרחק ממנו כמטחוי קשת, ולא להשיב לו כלל וכלל על וויכוחיו, רק לומר לו בחריפות, "הפרד נא מעלי".

יעזור השי"ת, שנזכה להיות דבוק במעשי אבות, ולנגיעה במקצת במעשי אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, ולהתחזק תמיד באמונה שלימה, ושלא להרהר כלל וכלל אחר מדותיו של הקב"ה, וכך נזכה שיתקיים גם בנו, ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה.

שבת שלום ומבורך!!!